

**ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน
อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย**

**COST AND RETURN OF TOBACCO CULTIVATION FARMERS IN PRATHATBANGPUAN
DISTRICT, MUANG DISTRICT, NONGKHAI PROVINCE**

ลลิตา ปาลันทม¹

¹ครูผู้ช่วยสอน โรงเรียนวิสุทธิวงศ์ อุดรธานี

Lalita Paluntom¹

¹Assistant Teacher, Visutthivong School, Udon Thani

(Received: August 23, 2019; Revised: September 19, 2019; Accepted: October 7, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเพาะปลูกยาสูบ ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม จากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 114 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน ปลูกยาสูบเป็นอาชีพหลัก มีประสบการณ์ปลูกยาสูบเฉลี่ย 9.84 ปี ต้นทุนการปลูกยาสูบแบ่งเป็นต้นทุนคงที่ 6,864.26 บาทต่อไร่ต่อปี ต้นทุนผันแปร 14,026.21 บาทต่อไร่ต่อปี รวมต้นทุนทั้งหมด 20,890.47 บาทต่อไร่ต่อปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 192.77 กิโลกรัมต่อปี ราคาขายเฉลี่ย 87.20 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้มีรายรับเฉลี่ย 32,287.84 บาทต่อไร่ต่อปี และผลตอบแทนสุทธิ 5,634.21 บาทต่อไร่ต่อปี

คำสำคัญ: ต้นทุนการผลิต, ผลตอบแทน, ยาสูบ

ABSTRACT

The purposes of this study were to study general condition of tobacco cultivation, cost and return of tobacco cultivation of farmers in Phrathatbangphuan District, Muang District, NongKhai Province. The sample were 114 farmers. Data was analyzed using descriptive statistics: frequency, standard deviation, mean, percentage, maximum and minimum values.

The results of this research showed that the most of farmers were female aged 45.08, primary education level and there are 4 members in families. Most of plant tobacco cultivation is a major occupation which an average of 9.84 years of experience. The cost of tobacco cultivation is fixed cost of 6,864.26 baht per rai a year. The variable cost is 14,026.21 baht per rai a year. Total cost is 20,890.47 baht per rai a year. Yield is 192.77 kg a year. Average selling price is 87.20 baht per

kilogram. The average revenue is 32,287.84 baht per rai a year. And the average net return is 5,634.21 baht per rai a year.

Keywords: Cost of Production, Benefit, Tobacco

ความสำคัญของปัญหา

ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนมีการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านรายได้และมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ได้ส่งผลให้แบบแผนการดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกพืชไร่มากขึ้น ที่ช่วยส่งเสริมด้านรายได้และชีวิตความเป็นอยู่เพิ่มมากขึ้นนั่นก็คือการปลูกยาสูบ โดยเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเป็นบุคคลวัยทำงานที่มีความสำคัญ เพราะเป็นวัยที่เป็นกำลังของชาติ ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว สร้างหลักฐานความมั่นคงของชีวิต ให้การศึกษาแก่บุตรธิดา ตลอดจนดูแลบิดามารดา จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบต้องเผชิญกับความเครียดภาวะบีบคั้นหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เกษตรกรจึงได้มีการนำสารเคมีและยาฆ่าแมลงมาใช้ในการบำรุงรักษาต้นยาสูบเพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิต ทำให้มีโอกาสสัมผัสสารเคมีโดยตรงเมื่อต้องเร่งให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ต้องการ ทำให้การพักผ่อนไม่เพียงพอ ยาสูบเป็นพืชไร่ที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับชาวไร่ เป็นพืชที่ให้รายได้ต่อไร่สูง มีราคาประกันการรับซื้อที่แน่นอนโดยประกาศเป็นทางการล่วงหน้าก่อนฤดูกาลเพาะปลูก ในอดีตได้จัดให้ยาสูบเป็นพืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศ การเพาะปลูกยาสูบในประเทศไทยยังเป็นที่นิยมปลูกกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากรายได้ต่อไร่สูงกว่าพืชชนิดอื่น จนต้องมีมาตรการออกมาควบคุมกำหนดโควตาการเพาะปลูกจากกรมสรรพสามิตอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันการปลูกเกินโควตาจนเกิดปัญหาที่แก้ไขได้ยาก (ลำพวรรณ ศิริแก้ว, 2554)

เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีการปลูกยาสูบในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยาสูบเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีรายได้ดี มีเงินทุนหมุนเวียนคล่องตัว จึงทำให้ครอบครัวในพื้นที่ใกล้เคียงเกิดความสนใจในการปลูกยาสูบด้วย แต่การปลูกยาสูบนั้นต้องใช้เวลาในการลงทุนสูง เช่นเดียวกับผลตอบแทนที่จะได้ก็มีมาก การลงทุนปลูกยาสูบได้ จึงต้องมีการกู้ยืมเงินเพื่อมาใช้ในการลงทุน แต่ก็มีเกษตรกรบางคนที่ไม่เอาเงินเก็บของตนมาลงทุนเพราะคิดว่าจะได้ผลตอบแทนที่สูง จึงส่งผลให้มีผู้ปลูกยาสูบเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ผู้รับซื้อไม่ได้เพิ่มขึ้นด้วย ผลที่ตามมาคือทำให้ผู้ปลูกยาสูบมีรายได้ลดลง เนื่องจากปริมาณผลผลิตยาสูบมีมากกว่าปริมาณที่รับซื้อ ส่งผลให้ราคาของยาสูบมีราคาถูกและไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน และทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบขาดทุนและไม่ได้ผลตอบแทนตามที่คาดหวังไว้ ทำให้การหมุนเวียนเงินทุนในการทำการเกษตรหมุนไม่ทัน (สมชาย เทพารักษ์, 2558)

จากความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับเกษตรกรและผู้สนใจในธุรกิจปลูกยาสูบ เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตและการลงทุนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 160 ราย จากเกษตรกรทั้ง 11 หมู่บ้าน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane, 1967) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 ราย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และประสบการณ์การปลูกยาสูบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนคงที่ในการปลูกยาสูบ ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต และเงินทุนที่ใช้ในการผลิต

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนผันแปรในการปลูกยาสูบ ได้แก่ วัตถุดิบ เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงเพาะ ค่าแรงในการเตรียมไร่ปลูก ค่าแรงในการเก็บใบยา ค่าปุ๋ยและค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายยาสูบต่อไร่ วิธีการจำหน่าย การทำสัญญา

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปลูกยาสูบ ได้แก่ เงินลงทุน การเพาะปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การหั่น การตาก การเก็บยาที่ตาก และการขาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิโดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท ได้ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบฤดูกาลผลิต 2557/2558 ในเขตตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลส่วนนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกยาสูบ จากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์เอกสารรายงาน และบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด โดยแสดงผลการวิเคราะห์ในลักษณะตารางประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลการเพาะปลูกยาสูบของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 39 คน (ร้อยละ 34.82) และเพศหญิง จำนวน 73 คน (ร้อยละ 65.18) โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา (จำนวน 89 คน, ร้อยละ 79.46) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (จำนวน 15 คน, ร้อยละ 13.39) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (จำนวน 8 คน, ร้อยละ 7.14) ตามลำดับ

ด้านอายุ เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ มีอายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 62 ปี มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 48-55 ปี (จำนวน 34 คน, ร้อยละ 29.82) รองลงมาคือ 33-40 ปี (จำนวน 33 คน, ร้อยละ 28.95) และ 41-47 ปี (จำนวน 28 คน, ร้อยละ 24.56) ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบมีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด ครัวเรือนละ 6 คน ต่ำสุดครัวเรือนละ 2 คน และมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน โดยส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 3-4 คน (จำนวน 88 ครัวเรือน, ร้อยละ 77.19) รองลงมาคือ 5-6 คน (จำนวน 21 ครัวเรือน, ร้อยละ 18.42) และ 1-2 คน (จำนวน 5 ครัวเรือน, ร้อยละ 4.39) ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์การปลูกยาสูบ เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกยาสูบสูงสุด 30 ปี ต่ำสุด 1 ปี มีประสบการณ์ปลูกยาสูบเฉลี่ย 9.84 ปี โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 1 – 6 ปี (จำนวน 44 ครัวเรือน, ร้อยละ 38.60) รองลงมาคือ 7 – 12 ปี (จำนวน 37 ครัวเรือน, ร้อยละ 32.46) และ 13 - 18 ปี (จำนวน 21 ครัวเรือน, ร้อยละ 18.42) ตามลำดับ

2. ต้นทุนการผลิตการปลูกยาสูบ

2.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed cost)

ผลการศึกษาต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดการคำนวณค่าเสื่อมราคาของเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตในการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ราคา/ หน่วย	จำนวนเฉลี่ย	มูลค่าซาก	อายุการใช้งาน	ค่าเสื่อมราคาต่อไร่ต่อปี	สัดส่วน (%)
รถไถ (คัน)	44,157.89	0.61	4,062.28	14.87	743.06	12.75
เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	5,765.75	0.92	601.32	8.88	255.84	4.39
ตราซัง(อัน)	485.79	0.61	64.47	12.17	9.20	0.16
รถเข็น (คัน)	1,272.81	0.79	102.19	6.73	64.84	1.11
รถอีแต็ก (คัน)	30,536.84	0.93	412.72	11.55	1,170.47	20.08

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	ราคา/ หน่วย	จำนวน เฉลี่ย	มูลค่าซาก	อายุ การใช้งาน	ค่าเสื่อมราคา ต่อไร่ต่อปี	สัดส่วน (%)
เครื่องหัน (เครื่อง)	10,785.09	0.75	452.63	9.29	397.06	6.81
จอบ (ด้าม)	174.61	2.44	8.25	4.54	44.45	0.76
เสียม (ด้าม)	117.46	1.52	6.49	4.33	19.19	0.33
ท่อสูบน้ำ (เมตร)	86.58	66.40	18.85	6.56	421.94	7.24
สายยาง (เมตร)	357.89	0.72	4.17	9.39	13.04	0.22
เครื่องพ่นยา (เครื่อง)	3,645.18	1.00	42.11	7.05	246.87	4.24
พลาสติกคลุมแปลง (ผืน)	610.75	3.51	5.46	3.35	308.33	5.29
มีด (เล่ม)	449.43	2.04	6.49	1.48	297.12	5.10
เชือกฟาง (ม้วน)	30.06	3.24	1.42	2.29	20.24	0.35
กระสอบ (ใบ)	4.57	178.68	4.18	2.93	133.93	2.30
ถังน้ำ (ถัง)	7.50	2.99	4.68	2.46	3.48	0.06
หมวก (ใบ)	28.85	3.34	1.12	1.53	30.07	0.52
รองเท้าบูท (คู่)	135.73	3.07	4.64	3.10	64.21	1.10
ถาดหลุมเพาะกล้า(ถาด)	67.97	243.65	4.14	6.32	1,265.47	21.71
หิน (อัน)	120.88	1.32	0.37	1.82	42.25	0.73
ตะเภา (อัน)	24.45	147.68	2.90	8.46	206.00	3.53
คราด (อัน)	90.61	0.75	3.62	3.09	10.06	0.17
ถุงมือ (คู่)	19.56	8.77	2.39	1.34	60.97	1.05
กรรไกรตัดแต่ง (อัน)	1.23	0.04	0.09	0.05	0.37	0.01
รวม	98,977.48	675.77	5,816.98	133.58	5,828.46	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเสื่อมราคาของเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตเท่ากับ 5,828.46 บาท/ไร่/ปี โดยราคาที่มีค่าเสื่อมราคาสูงที่สุดคือ ถาดหลุมเพาะกล้า คิดเป็นร้อยละ 21.71 จากค่าเสื่อมราคาทั้งหมด รองลงมา คือ รถอีแต๋น (ร้อยละ 20.08) และรถไถ (ร้อยละ 12.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 รายการต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน (บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
1. ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์		5,827.74	5,827.74	84.90
2. ค่าเช่าที่ดิน (บาท/ปี)	-	1,000.00	1,000.00	14.57
3. ค่าภาษีที่ดิน (บาท/ปี)	2.38	-	2.38	0.03
4. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน (บาท/ปี)	-	34.14	34.14	0.50
รวม	2.38	6,861.88	6,864.26	100.00

จากตารางที่ 2 ต้นทุนคงที่การปลูกยาสูบมีค่าเท่ากับ 6,864.26 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็นค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์ 5,827.74 บาท/ไร่/ปี ค่าเช่าที่ดิน 1,000 บาท/ไร่/ปี ค่าเสียโอกาสของเงินทุน 34.14 บาท/ไร่/ปี และค่าภาษีที่ดิน 2.38 บาท/ไร่/ปี ตามลำดับ

2.2 ต้นทุนผันแปร (Variable Costs)

ผลการศึกษาด้านต้นทุนผันแปรการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย เมล็ดพันธุ์ยาสูบ ค่าแรงงานในการเตรียมแปลงเพาะกล้า ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ ค่าน้ำ - ค่าไฟ - ค่าน้ำมัน และค่าเสียโอกาสของเงินทุน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายการต้นทุนผันแปรการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
1. เมล็ดพันธุ์ยาสูบ				
- เก็บไว้จากปีก่อน	-	97.96	97.96	0.70
- ซื้อ	2,915.81	-	2,915.81	20.79
รวม	2,915.81	97.96	3,013.77	21.49
2. ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า				
- ค่าเตรียมดิน	283.05	284.80	567.85	4.05
- ค่ารถน้ำ ดูแลรักษา	3.81	576.10	579.91	4.13
- ค่าซ่อมเพาะกล้า	1.23	75.51	76.74	0.55
- ค่าพ่นยาปราบศัตรูพืชและเบ็ดเตล็ด	-	81.71	81.71	0.58
รวม	288.09	1,018.12	1,306.21	9.31
3. ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก				
- ค่าแผ้วถางหญ้าก่อนไถ	4.40	85.27	89.67	0.64
- ค่ายกร่อง	35.00	78.56	113.56	0.81
- ค่ากาแฉะขุดหลุม	1.84	115.38	117.22	0.84
- ค่าปลูกซ่อม	3.07	91.49	94.56	0.67
- ค่าใส่ปุ๋ย	7.37	142.74	150.11	1.07
- ค่าพรวนดิน	12.08	88.57	100.65	0.72
- ค่ารดปุ๋ย	-	34.18	34.18	0.24
- ค่าพ่นยาปราบศัตรูพืช	-	77.90	77.90	0.56
- ค่าตอนยอด/เด็ดแขนง	23.33	151.22	174.55	1.24
- ค่าให้น้ำในไร่	-	175.93	175.93	1.25
- ค่าถอนทำลายต้นยาในไร่	32.95	47.59	80.54	0.57
รวม	120.04	1,088.83	1,208.87	8.62

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
4. ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา				
- ค่าเก็บใบยา	106.84	489.95	596.79	4.25
- ค่าขนส่งใบยาจากไร่เข้าบ้าน	4.30	110.63	114.93	0.82
- ค่านำใบยาเข้าเครื่องหั่น	0.61	211.44	212.05	1.51
- ค่าหั่นใบยา	25.07	717.12	742.19	5.29
- ค่าตากใบยา	958.02	1,557.16	2,515.18	17.93
รวม	1,094.84	3,086.30	4,181.14	29.81
5. ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ				
- ปุ๋ยเคมี	3,420.63	-	3,420.63	24.39
- ยาปราบศัตรูพืช	293.51	-	293.51	2.09
รวม	3,714.14	-	3,714.14	26.48
6. ค่าน้ำ – ค่าไฟ – ค่าน้ำมัน				
- ค่าไฟฟ้า	112.06	-	112.06	0.80
- ค่าน้ำมัน	420.23	-	420.23	3.00
รวม	532.29	-	532.29	3.80
7. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	43.33	26.46	69.79	0.50
รวมทั้งหมด	8,708.54	5,317.67	14,026.21	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า มีต้นทุนผันแปรรวมทั้งสิ้น 14,026.21 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็นค่าเมล็ดยาสูบมีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 2,915.81 บาท/ไร่/ปี ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 97.96 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,013.77 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 288.09 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,018.12 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 1,306.21 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงงานในการเตรียมไร่ปลูก มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 120.04 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,088.83 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 1,208.87 บาท/ไร่/ปี

ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,094.84 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,086.30 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 4,181.14 บาท/ไร่/ปี

ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 3,714.14 บาท/ไร่/ปี โดยปราศจากต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 3,714.14 บาท/ไร่/ปี

ค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าน้ำมัน มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 532.29 บาท/ไร่/ปี โดยปราศจากต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 532.29 บาท/ไร่/ปี

ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน มีต้นทุนที่เป็นเงินสดเท่ากับ 43.33 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 26.46 บาท/ไร่/ปี รวมต้นทุนผันแปรเท่ากับ 69.79 บาท/ไร่/ปี

2.3 ต้นทุนรวมการผลิต (Total Cost)

ผลการศึกษาด้านทุนการผลิตการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า มีต้นทุนรวมการผลิตเท่ากับ 20,890.47 บาท/ไร่/ปี จำแนกเป็น ต้นทุนคงที่ 6,864.26 บาท/ไร่/ปี และต้นทุนผันแปร 14,026.21 บาท/ไร่/ปี แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายการต้นทุนรวมการผลิตการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	ต้นทุน(บาทต่อไร่ต่อปี)		รวม	สัดส่วน
	เป็นเงินสด	ไม่เป็นเงินสด		
ต้นทุนคงที่ (TFC)	2.38	6,861.88	6,864.26	32.86
1. ค่าเช่าที่ดิน	-	1,000.00	1,000.00	4.79
2. ภาษีที่ดิน	2.38	-	2.38	0.01
3. ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์	-	5,827.74	5,827.74	27.90
4. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	-	34.14	34.14	0.16
ต้นทุนผันแปร (TVC)	8,708.54	5,317.67	14,026.21	67.14
1. เมล็ดพันธุ์ยาสูบ	2,915.81	97.96	3,013.77	14.43
2. ค่าแรงในการเตรียมแปลงเพาะกล้า	288.09	1,018.12	1,306.21	6.25
3. ค่าแรงในการเตรียมไร่ปลูก	120.04	1,088.83	1,208.87	5.79
4. ค่าแรงงานในการเก็บใบยา/หั่นใบยา/ตากใบยา	1,094.84	3,086.30	4,181.14	20.01
5. ค่าปุ๋ยและค่าปราบศัตรูพืชที่ใช้ในการปลูกยาสูบ	3,714.14	-	3,714.14	17.78
6. ค่าน้ำ – ค่าไฟ – ค่าน้ำมัน	532.29	-	532.29	2.55
7. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน	43.33	26.46	69.79	0.33
ต้นทุนรวม (TC)	8,710.92	12,179.55	20,890.47	100.00

3. การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบ ของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณผลผลิต ราคาขาย และรายรับจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	จำนวน	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย
ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม/ปี)	114	200	2,000	192.77
ราคาขาย (บาท/กิโลกรัม)	114	70	100	87.20
รายรับรวม (บาท/ไร่/ปี)	114	16,000	180,000	32,287.84

จากตารางที่ 5 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบได้ปริมาณผลผลิตสูงสุด 2,000 กิโลกรัม/ปี ต่ำสุด 200 กิโลกรัม/ปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 192.77 กิโลกรัม/ปี สามารถขายได้ราคาสูงสุด 100 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 70 บาท/กิโลกรัม มีราคาขายเฉลี่ย 87.20 บาท/กิโลกรัม มีรายรับจากการผลิตสูงสุด 180,000 บาท/ไร่/ปี ต่ำสุด 16,000 บาท/ไร่/ปี มีรายรับเฉลี่ย 32,287.84 บาท/ไร่/ปี

ตารางที่ 6 ผลตอบแทนจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

รายการ	บาท/ไร่/ปี
ต้นทุนรวม (TC)	20,890.47
ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (TFC)	6,864.26
ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (TVC)	14,026.21
รายรับรวม (TR)	26,524.68
ผลตอบแทนสุทธิ	5,634.21

จากตารางที่ 6 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบในตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีผลตอบแทนสุทธิจากการผลิตเท่ากับ 5,634.21 บาท/ไร่/ปี

อภิปรายผล

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกยาสูบของเกษตรกรตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. เกษตรกรในตำบลพระธาตุบังพวน มีการปลูกยาสูบจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 45.08 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.96 คน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของ เกษฏร ว่องไว (2546) โดยส่วนใหญ่เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 38.25 ปี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 2.55 คน

2. ต้นทุนคงที่ของการปลูกยาสูบที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เนื่องจากการปลูกยาสูบในปัจจุบันต้องใช้ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีสัดส่วนสูงกว่ารายการอื่น

3. ผลจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าต้นทุนการปลูกยาสูบค่อนข้างสูง เนื่องจากปัจจุบันวัตถุดิบทางการเกษตร ค่าแรงคนงาน มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ในปัจจุบันเกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูกเป็นส่วนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 เกษตรกรมีต้นทุนผันแปรที่เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเคมี หากต้องการลดต้นทุนการผลิต อาจเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทน ซึ่งจะช่วยปรับโครงสร้างของหน้าดินให้เกิดความสมดุล และจะเพิ่มผลตอบแทนจากการผลิตได้เป็นอย่างดี

1.2 เกษตรกรควรตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีส่วนช่วยในการกำหนดราคาไม่ให้ต่ำจนเกินไป

1.3 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความสามารถทางการแข่งขันให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกพืชชนิดอื่น เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการผลิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการวางแผนการเพาะปลูกในอนาคตได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา ว่องไว. (2546). การผลิตและการซื้อขายยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียโดยการทำสัญญากับ สถานีใบยาในอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายปีพ.ศ. 2545. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลำพวรรณ ศิริแก้ว. (2554). ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยาสูบในเขตอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยลัยเชียงใหม่.
- สมชาย เทพารักษ์. (2558). วิธีการปลูกยาสูบ. อุดรธานี: สำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. (2nd Ed.). New York: Harper and Row.